

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 8 juli 2020

Mål nr

B 958-20

PARTER

Klagande

MG

Ombud och offentlig försvarare: Advokat YH

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Grovt vapenbrott m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2020-01-23 i mål B 3836-19

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

YH ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av MG i Högsta domstolen med 15 883 kr. Av beloppet avser 12 706 kr arbete och 3 177 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

MG har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet för narkotikabrott i form av överlåtelse samt att han inte ska dömas för innehav av narkotika i överlåtelsesyfte utan i stället för innehav för eget bruk. Han har vidare yrkat att vapenbrottet ska rubriceras som brott av normalgraden samt att han, under alla förhållanden, ska dömas till en lindrigare påföljd än den som hovrätten har bestämt. Han har även yrkat att Högsta domstolen ska ogilla yrkandet om förverkande av kontanter.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 6.

DOMSKÄL**Bakgrund**

1. Den 23 augusti 2019 stoppades MG av polis när han körde bil. Misstanke uppkom om att han var narkotikapåverkad, vilket visade sig vara fallet. Vid kroppsvisitation påträffades påsar med pulverrester som misstänktes vara narkotika samt drygt 1 700 kr i kontanter. Beslut fattades om att genomföra husrannsakan i MGs bostad.
2. I bostaden anträffades bl.a. en tallrik med vitt pulver på köksbordet som vid undersökning visade sig vara 12,7 gram kokain. I pulvret påvisades även

kreatin. En burk kreatin var placerad intill tallriken med kokain. På köksbordet fanns också genomskinliga, klippta kvadrater i plast som liknade plastbitar som påträffades vid kroppsvisitationen, 2 000 kr i kontanter, en digitalvåg och en handskriven skuldlista där olika namn hade skrivits upp med olika belopp angivna intill namnen.

3. I en låda i det intill köket belägna vardagsrummet påträffades en pistol av märket Glock, vars tillverkningsnummer hade tagits bort. Pistolen hade en förlängd pipa med en utvändig gänga för infästning av ljuddämpare. I samma låda, i direkt anslutning till pistolen, fanns ett magasin laddat med fem skarpa patroner tillhörande pistolen. Vid provskjutning fungerade pistolen på ett normalt sätt. I en byrå i ett tredje rum hittades ytterligare två skarpa patroner av samma sort som återfanns tillsammans med pistolen i vardagsrummet.

4. MG åtalades för bl.a. grovt vapenbrott enligt 9 kap. 1 a § första stycket vapenlagen (1996:67) med följande gärningsbeskrivning.

MG har [...] innehaft en fullt fungerande pistol av märket Glock samt i direkt anslutning till pistolen; ett magasin laddat med fem skarpa patroner tillhörande pistolen samt därtill på annan plats i bostaden ytterligare två skarpa patroner – allt utan att ha rätt till det. Brottet bör bedömas som grovt eftersom innehavet varit av särskilt farlig art, detta då vapnet med ammunition innehafts i en kriminell miljö där det kan befaras komma till brottslig användning.

5. Tingsrätten dömde MG för grovt vapenbrott. Han dömdes dessutom för två fall av narkotikabrott, varav det ena avsåg innehav i överlåtelsesyfte av kokain och det andra överlåtelse av en mindre mängd kokain, ringa narkotikabrott samt rattfylleri. Påföljden bestämdes till fängelse i två år och tre månader. Hovrätten har fastställt tingsrättens domslut.

6. Högsta domstolen har med utgångspunkt från vad hovrätten funnit utrett angående gärningspåståendet om vapenbrott, meddelat prövningstillstånd i frågan om rubricering av den gärningen samt i frågan om påföljd. Prövningstillstånd har inte meddelats i resterande delar av målet. Hovrättens avgörande i övriga delar står således fast.

Frågan i Högsta domstolen

7. Frågan i målet i Högsta domstolen är främst när ett vapenbrott ska rubriceras som grovt brott på grund av att gärningen har varit av särskilt farlig art.

Den rättsliga regleringen av vapenbrott

8. Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det, eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet, döms för vapenbrott till fängelse i högst tre år (se 9 kap. 1 § vapenlagen).

9. Om ett vapenbrott är grovt döms enligt 9 kap. 1 a § första stycket till fängelse i lägst två och högst fem år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om 1. vapnet har innehafts på allmän plats eller på en annan plats där människor brukar samlas eller har samlats eller i ett fordon på en sådan plats, 2. vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet, 3. innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen, eller 4. gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Allmänt om gradindelning

10. När det vid en brottstyp finns s.k. kvalifikationsgrunder som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt tar rubriceringen sin utgångspunkt i dessa omständigheter. En samlad bedömning måste emellertid alltid göras. Ett brott måste inte kvalificeras som grovt när någon av de angivna

omständigheterna föreligger och det är inte heller uteslutet att bedöma brottet som grovt även om ingen av de angivna omständigheterna är för handen. (Se t.ex. "De upprepade skattebrotten" NJA 2018 s. 634 p. 10 och "Rånet i tobaksbutiken" NJA 2018 s. 767 I p. 7; jfr i fråga om vapenbrott prop. 2011/12:109 s. 42.)

Kvalifikationsgrunden att gärningen annars har varit av särskilt farlig art

11. Vid avgörande av om ett vapenbrott är grovt är gärningens farlighet central för bedömningen. I lagtexten kommer detta till tydligt uttryck i den fjärde kvalifikationsgrunden för grovt vapenbrott, som anger att det vid bedömningen av om brottet är grovt särskilt ska beaktas om gärningen annars har varit av särskilt farlig art. Utformningen av den grunden ger en anvisning om att även övriga kvalifikationsgrunder utgör exempel på sådant som i typfallet innebär att ett vapenbrott är särskilt farligt. Ett vapenbrott bör bl.a. bedömas som grovt om vapnet påträffas under sådana omständigheter att det har förelegat uppenbar fara för att människor skulle kunna komma till skada. (Se prop. 2013/14:226 s. 47, jfr prop. 2011/12:109 s. 42.)

12. I vissa situationer är risken för att ett vapen ska komma till brottslig användning typiskt sett större. Ett exempel är när ett skarpladdat vapen förvaras öppet i en bostad trots att flera personer vistas där eller har tillträde dit. Så kan också vara fallet när ett vapen innehas i ett sammanhang där annan brottslighet förekommer. En ökad risk för brottslig användning av vapnet föreligger t.ex. om våld eller hot om våld är vanligt förekommande i anslutning till den andra brottsligheten, eller rentav det som brottsligheten i sig främst går ut på. Att en gärningsman är påverkad av alkohol eller narkotika kan också påverka gärningens farlighet. (Jfr prop. 2013/14:226 s. 47 med där gjord hänvisning.)

13. Andra omständigheter som kan påverka bedömningen är att det rör sig om en överlåtelse av vapen som kan betraktas som yrkesmässig. Detsamma gäller om vapnet inte är av sådan särskilt farlig beskaffenhet som gör att brottet ska bedömas som grovt enligt den andra kvalifikationsgrunden men där vapnets egenskaper i den aktuella situationen ändå medför att gärningen kan sägas vara av särskilt farlig art. I vissa situationer kan t. ex. ett vapen som är litet och lätt att dölja åstadkomma större skada än ett vapen med större eldkraft. (Se a. prop. s. 47 f.)

14. När ett vapen innehas i ett sammanhang där det förekommer narkotikahandel, eller till sådan handel kopplad hantering av narkotika, blir risken större för att vapnet kan komma till brottslig användning och för att människor kan komma att skadas. Att inneha ett vapen under sådana omständigheter ökar därför gärningens farlighet i sådan grad att det starkt talar för att vapenbrottet ska bedömas som grovt.

Bedömningen i detta fall

Vapenbrottet ska bedömas som grovt brott

15. MG har innehaft en fungerande pistol med tillhörande ammunition lätt åtkomlig i sin bostad där han har hanterat narkotika i överlåtelssyfte. Enligt hovrättens dom är det utrett att han under en längre tid har överlåtit narkotika i relativt stor omfattning. Att inneha ett vapen i ett sådant sammanhang ökar gärningens farlighet i sådan grad att det starkt talar för att vapenbrottet ska bedömas som grovt.

16. Några omständigheter som talar i en annan riktning föreligger inte. Tvärtom finns ytterligare omständigheter som är försvårande. Vapnet var i och för sig inte av en sådan särskilt farlig beskaffenhet som utgör en egen kvalifikationsgrund för grovt brott. Det var emellertid fråga om en typ av

vapen (enhandsvapen) vars farlighet medför att det enligt 2 kap. 6 § vapenlagen krävs synnerliga skäl för att licens ska meddelas för det och det var därtill konstruerat så att det kunde förses med en ljuddämpare. Vidare var MG påverkad av narkotika vid polisens ingripande.

17. Vid en helhetsbedömning kan konstateras att vapnet har innehafts under sådana omständigheter att det kunde befaras komma till brottslig användning och att det har förelegat uppenbar fara för att människor skulle komma att skadas. Gärningen har därmed varit av särskilt farlig art. Brottet ska bedömas som grovt.

Påföljd

18. Högsta domstolen gör ingen annan bedömning än hovrätten och tingsrätten när det gäller gärningarnas straffvärde, påföljdsval eller fängelsestraffets längd.

19. Hovrättens domslut ska således fastställas.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Anders Eka, Dag Mattsson, Malin Bonthron (referent), Eric M. Runesson och Stefan Reimer
Föredragande justitiesekreterare: Sofie Westlin